

Sportontmoeting in Vinex op ramkoers?!

De hoeveelheid benodigde speelruimte is afhankelijk van de kinderdichtheid

Vinex-wijken worden geroemd en verguisd; je houdt ervan of vindt het helemaal niets. In een speelruimteanalyse voor een hele stad kwam ook een Vinex-wijk aan de beurt. Naar aanleiding van de resultaten van de analyse voelde OBB de behoefte om aanvullend een soort conclusie te geven. Hoewel niet hiervoor gevraagd, willen we graag bijdragen aan de inzet die al wordt geleverd door verscheidene (oprecht betrokken) medewerkers van die gemeente. En natuurlijk hopen we uiteindelijk aan het speelgenot en opgroeien van de kinderen/jeugd/jongeren bij te dragen.

Auteur: Johan Oost (OBB Speelruimtespecialisten)

Na de speelruimteanalyse voor de hele stad en de gesprekken met de projectleiders en wijkmanagers van met name de naastgelegen Vinex-wijk, blijkt er een complexe situatie te zijn ontstaan.

De hoeveelheid benodigde speelruimte is afhankelijk van de kinderdichtheid en de ruimtelijke opbouw van een wijk. Hoe minder kinderen en hoe meer informele speelruimte, des te minder formele speelplekken er nodig zijn. Het formele spelen is dan slechts nodig als aanvulling op de informele mogelijkheden. Daarnaast speelt het 'mogen

spelen' een rol. Kinderen van ouders die hun kind zelf op pad laten gaan, hebben meer speelruimte dan kinderen die dat niet mogen. Ook de buurtbewoners bepalen mee en kunnen kinderen laten spelen of steeds wegsturen. Zo kan er voldoende speelruimte zijn, maar spelen de kinderen er niet omdat dat niet mag. In een dergelijke situatie is het beter om te investeren in onderzoek waarom dit niet mag dan in grotere of betere speelplekken. In de betreffende Vinex-wijk is de kinderdichtheid het dubbele van het gemiddelde in de stad en daarnaast is ook de woningdichtheid groot.

Hierdoor is er weinig fysieke ruimte (over) om te spelen. Voor nul- tot achtjarigen gaat dit nog goed. Zij hebben minder ruimte nodig en worden over het algemeen getolereerd door de omgeving. En voor hen zijn er veelal wel speelplekjes opgenomen in de speelruimteplanning.

Vanaf acht jaar gaat het mis. Werd er eerst gedacht aan het 'meegroeien van de speelruimte' met de ontwikkeling van het kinderaantal, ondertussen is wel duidelijk dat dit niet werkt. De ruimten zijn te klein voor grotere en hogere toestellen en boven-

5 min. leestijd

ACHTERGROND

het kader van een gezonde sociale en fysieke ontwikkeling.

De knelpunten grof samengevat

De onderzochte gemeente legt de lat voor de gehele stad hoog. In de Vinex-wijk wordt de zelfopgelegde speelruimtenorm echter zelden gehaald. Als de norm voor nul tot en met vijf jaar in weinig wijken wordt gehaald, hoe zinvol is het dan om deze norm te hanteren? Kan er dan niet beter meer aandacht gaan naar de informele speelruimte, die eenvoudig is te verbeteren, en naar het beter gebruikmaken van bestaande plekken? De kwaliteitsaspecten en informele speelruimte krijgen bovendien weinig aandacht, waardoor veel inrichtingen niet de speelmogelijkheden hebben

In de betreffende Vinex-wijk is de kinderdichtheid het dubbele van het gemiddelde in de stad

dien wonen er nog steeds zo veel kleine kinderen dat die plekken voor hen nog nodig blijven. Dit leidt tot te volle, voor geen enkele leeftijdsgroep goed functionerende plekken, met veel conflicten over het gebruik. Door alle verdere woningbouw bestaan de grotere ruimten ondertussen alleen nog maar uit parken en grote groenstroken, waar de grond niet geroerd mag worden om verschillende redenen (archeologie, kabels en leidingen, waterwinning, licht vervuilde grond en architectonische afspraken).

Gunnen we onze jeugd de ruimte die we zelf hadden?

Waar speelden wij toen we tien jaar waren? Waar konden wij voetballen, hutten bouwen, struinen en ontmoeten? En waar moet de jeugd van nu dit doen? En dan te bedenken dat er in de genoemde Vinex-wijk nog ruim 4.000 (!) jongeren zijn die zich ook in deze ruimte willen verplaatsen, er willen ontmoeten en bewegen, wat ook wenselijk is in

die ze zouden kunnen of moeten hebben. De katalysator in deze Vinex-wijk is de economische crisis, die zorgde voor hogere woningdichtheid en meer sociale huur en koop, en daarmee meer kinderen.

We proberen puntsgewijs weer te geven wat er heeft gespeeld of nu speelt:

1) Ongedefinieerde norm. Aan projectontwikkelaars is de 3%-norm meegegeven. Deze norm laat veel ruimte voor interpretatie: 3% waarvan? Dit is terug te zien in de stedenbouwkundige plannen en later ook in de inrichtingsplannen die op verschillende manieren invulling geven aan de norm. De kinderdichtheid is in de Vinex-wijk tweemaal zo hoog als in de rest van de gemeente. Zou er dan niet tweemaal zo veel speelruimte moeten zijn? Daar waar de 3% leidt tot genoeg speelplekken, schieten ze alsnog tekort gezien de gebruiksdruk, wat betreft inrichting en oppervlakte.

2) Inschattingfout bevolkingsontwikkeling.

Bij de speelruimteplanning in de nieuwbouw is uitgegaan van een tijdelijke kinderpiek. Uit kinderaantallen in oudere gedeelten blijkt dat de kinderpiek hoger ligt dan verwacht en tevens dat de kinderaantallen onverminderd hoog blijven. Er komen meer jongeren en er blijven tegelijkertijd ook veel kinderen.

3) Inschattingfout gevolgen kinderdichtheid.

Er is nooit een plan gelanceerd om de tijdelijke kinderpiek op te vangen met fysieke en sociale maatregelen. De problematiek werd op buurtniveau gering ingeschat, maar voor alle buurten samen is de problematiek zeker niet gering. Dit blijkt uit vragen en klachten van bewoners en de ontwikkeling van werkzaamheden van de wijkmanagers.

4) Te krappe ruimteplanning. Waar in het stedenbouwkundig plan nog duidelijke stippen en plekken staan, blijkt het inrichtingsplan te krap om echt grote en uitdagende voorzieningen te plaatsen of ruimtevragende activiteiten (zoals voetballen) te kunnen ontplooiën. De speelruimte blijkt vaak net te kleine restruimte.

5) Ruimtevragende jongeren. In de onderzochte Vinex-wijk wonen op dit moment circa 2.600 jongeren en dit aantal groeit naar ruim 4.000 jongeren. Gezien de gemeentelijke speelruimtenorm zouden er voor hen 40 sportplekken moeten zijn. Er zijn er nu zestien, waarvan een aantal tijdelijk. Alle parken in de nog nieuw te bouwen delen brengen het aantal op 25 sportplekken. Daarbij is nog niet meegerekend dat de basisschooljeugd, ook circa 3.000 jeugdigen, ook hierop aangewezen is, evenals de duizenden (jong)volwassenen. De vraag is of dit openbaar aanbod voldoende is.

6) Gebrek aan wijkbrede speelvisie. De wijk is buurt voor buurt ontwikkeld, waarbij speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte op buurtniveau is ingevuld. Opvallend is dat voor oudere jeugd alle buurten verwijzen naar omliggende parken, maar dat de buurt waarin het park ligt alleen uitgaat van de eigen behoefte. Of het park is al uitontwikkeld met een bestaande buurt en krijgt geen aanvullende voorzieningen. Zo zijn parken ingericht vanuit één claim, terwijl er drie liggen. Daarbij komt dan ook nog eens de dubbele kinderdichtheid, waardoor er eigenlijk zes claims zijn!

7) Geen aansluitend beheer. Bij de vervanging van de speeltoestellen wordt op plekniveau gewerkt en niet op buurtniveau. Budgetten zitten daardoor vast op toestellen en plekken in plaats van dat ze optimaal ingezet worden om beleid/visie uit te voeren.

8) Verdringing (en rattengedrag?). Doordat het voorzieningenniveau voor sport en bewegen onder de norm is, ontstaat er gebruiksstrijd, met alle gevolgen van dien. Er is bijvoorbeeld verdrin-

Johan Oost

ging van zwakkere gebruikersgroepen (kinderen met een handicap, jongere kinderen, minder mondigere jongeren) en voorzieningen worden zo druk gebruikt dat er veel geluidsoverlast, vandalisme en zwerfvuil is. De honden poepen op de informele trapvelden en in de speelruimte van de jeugd, enzovoort.

9) NIMBY. Door overlast op bestaande voorzieningen ontstaat het NIMBY-effect bij bewoners. Dat staat verbeteringen in de weg (samen met het feit dat bewoners een grote stem hebben bij participatie en het dus gewoon niet willen). Nieuwe voorzieningen zijn dan ook kansloos als ze

losstaan van een groter netwerk. Als er één goede plek wordt gerealiseerd, zal die aan zijn succes ten onder gaan. Er moeten grote investeringen op meerdere plekken tegelijk worden gedaan, zodat de gebruiksdruk zich vanaf dag één van nature spreidt.

10) Katalysator participatie. Bij participatie rondom speelruimte (zowel in nieuwbouw als via initiatieven) blijken de volwassenen vaak geleid door eigenbelang en niet door kinderbelang:

- a. NIMBY speelt een grote rol: kleine kinderen zijn oké, maar jeugd en jongeren niet bij mij voor de deur.

- b. Het ontbreekt aan kennis over wat kinderen willen, waardoor steeds weer gekozen wordt voor vlak terrein met kunstgras, en toestellen met beperkte of eenzijdige speelwaarde en weinig relatie met de direct omliggende ruimte (o.a. groen, stoepen, luwe wegen).
- c. Bewoners denken in het nu (veel kleine kinderen) en niet vier jaar vooruit, als hun kind ouder is en meer uitdaging zoekt, terwijl de levensduur van een speelplek tien tot zestien jaar is.
- d. Bewoners denken voornamelijk aan de plek bij henzelf voor de deur en hebben niet het overzicht over de samenhang tussen speelplekken, met als gevolg veel op elkaar lijkende speelplekken en speeltoestellen.

In deze – maar ook veel andere – Vinex-wijken is het dus de hoogste tijd om aan te passen wat er nog valt te redden voor de sport- en ontmoetingsruimte voor jeugd en jongeren. De betrokken gemeente pakt in elk geval de handschoen op!

De katalysator in deze Vinex-wijk is de economische crisis, die zorgde voor hogere woningdichtheid

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6923